

❖ ❖ ❖ ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΝ ΖΗΤΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ❖ ❖

Η ΜΕΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΚΥΠΡΩ

ΠΟΥ ΠΡΟΣΚΟΠΤΕΙ Η ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ
ΜΑΣ—ΑΝΑΓΚΗ ΟΡΘΗΣ ΚΑΙ ΒΑΘΕΙΑΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΩΣ
ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩΝ ΑΝΑΓΚΩΝ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ—ΧΡΕΙ-
ΑΖΟΜΕΘΑ ΜΟΡΦΩΜΕΝΗΝ ΗΓΕΤΙΔΑ ΤΑΞΙΝ.—ΧΩΡΙΣ
ΚΑΛΗΝ ΓΝΩΣΙΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ ΔΕΝ
ΥΠΑΡΧΕΙ ΜΟΡΦΩΣΙΣ

[Μελέτη ὑπὸ τοῦ ἐκτάκτου εἰδικοῦ
συνεργάτου μας κ. Ι. Μ. Κ.]

7.

Τὸ ζήτημα τῆς Μέσης Ἐκ-
παιδεύσεως ἐν Κύπρῳ εἶναι
πολυπλοκώτερον παρὰ τὸ τῆς
Στοιχειώδους. Διότι, ὁσαυδή-
ποτε διαφοραὶ καὶ ἀν ὑπάρ-
χουν εἰς τὴν πρώτην παι-
δικὴν ἡλικίαν, θὰ δοθοῦν εἰς
ὅλα τὰ παιδιὰ τὰ ἀπαραίτη-
τα στοιχεῖα τῆς πρώτης γε-
νικῆς μορφώσεως, ἀνευ εἰδικεύ-
σεως. Ἄλλ' εἰς τὴν Μέσῃ Ἐκ-
παιδεύσειν ὁ ἔφηβος ζητεῖ πλέον
ὠρισμένα πράγματα ἀπὸ τὸ
σχολεῖον, περισσότερον προ-
παρασκευαστικὰ διὰ τὸν ἀγῶ-
να τῆς ζωῆς. Ἄν τὸ κατώτε-
ρον σχολεῖον εἶναι σχολεῖον
γενικῆς μορφώσεως, τὸ scho-
λεῖον τῆς Μέσης Παιδείας ἐν
Κύπρῳ τείνει νὰ λάβῃ κάποιον
χαρακτῆρα ἐπαγγελματικόν.

Δι' αὐτὸ καὶ ἰδρύθησαν πο-
λυάριθμοι καὶ πολυώνυμοι scho-
λαὶ μέσης παιδείας εἰς πόλεις
καὶ χωρία τῆς Κύπρου, φιλο-
δοξοῦσαι νὰ δώσουν ἐκάστη εἰς
τοὺς Κυπρίους ἐφήβους τὴν «ἰ-
δεωδεστέραν» (1) διὰ τὰς περι-
στάσεις μας μόρφωσιν, καὶ
καυχώμεναι ὅτι ὀπλίζουν τοὺς
νέους ἀριεῖς διὰ τὸν σκληρὸν
ἀγῶνα τῆς ζωῆς.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι
ἐκ τῆς χαώδους αὐτῆς κατα-
στάσεως ἢ σύγχυσις τῶν ἀτυ-
χῶν νέων—ἐφ' ὧν δυστυχῶς ἔ-
σπουν ὅλα—κατανιγᾶ τραγικω-
τέρα. Δὲν γνωρίζει ποῦ νὰ
στραφῆ, δὲν γνωρίζει ποῦ νὰ
νὰ κρατηθῆ ἢ καημένη νεολογία.

Δοκιμάζει τοῦτο, δοκιμάζει
ἔτινο, κάμνει ἕνα κρᾶμα ὅ-
λων τῶν ἐκπαιδευτικῶν κα-
τευθύνσεων καὶ ἐπιδιώξεων διὰ
τῆς συνεχοῦς μεταπηδήσεως
ἀπὸ τὸ ἐν σχολεῖον εἰς τὸ
ἄλλο, πλὴν πάντα μάταια καὶ
ἀνωφελῆ. Ἀποτέλεσμα βεβαίως
εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης
τῶν νέων πρὸς ὅ,τι συνήθως ὀ-
νομάζομεν μόρφωσιν, κ' ἐ-
πομένως ἔλλειψις ἐμπιστοσύνης
καὶ εἰς τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν
των.

Ἄνωττοι Σχολαί, ἀνευ ὀρ-
θῆς καὶ βαθείας ἀντιλήψεως
τῶν πραγματικῶν ἀναγκῶν τοῦ
τόπου, ἀνευ κατευθύνσεως,
καταρτίζουσαι ἕνα διδακτικὸν
πρόγραμμα πρόχειρον—ἀνάλο-
γον μὲ τὰς ἰκανότητας τοῦ πε-
ρισυλλεγέντος εὐθηνοῦ διδακτι-
κοῦ προσωπικοῦ—δὲν εἶναι ὅ,τι
ἀκριβῶς χρειαζόμεθα σήμερον.

Πρὸ ὀλίγων δεκαετηρίδων
ὅλοι ἐστράφημεν συλλήβδην
εἰς τὴν κλασσικὴν μόρφωσιν
καὶ ἰδρῦσαμεν εἰς κάθε πόλιν
καὶ κώμην γυμνάσια καὶ ἡ-
μιγυμνάσια. Ἄμα ἐπέρασεν ἡ
«φούρια» ἐκείνη, ἐθεοποιήσα-
μεν τὴν πρακτικὴν μόρφωσιν
ὑπὸ τὸν τύπον τῶν ξένων
γλωσσῶν καὶ τῶν ἐμπορικῶν μα-
θημάτων. Ἐπιστεύσαμεν, δη-
λαδῆ, ὅτι ἡ διὰ τῆς μορφώ-
σεως παρεχομένη γνῶσις πρέ-
πει ἀπλῶς νὰ γίνῃ τὸ βασικὸν
στοιχεῖον εἰς τὴν τεχνικὴν
δεξιότητα, καὶ ὅχι αὐτὴ καθ'
ἑαυτὴν ἔχει κάποιαν ἀξίαν ἢ
ὅτι εἶναι μέσον διὰ τὴν δη-
μιουργίαν εὐρείας καὶ ἀνθρω-
πίνης ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς ἐν
γένει. Καὶ ἰδοὺ ποῦ ἐγένεμεν
«ξεφτέρια» καὶ εἰς αὐτὰ τὰ
«πρακτικά», χωρὶς ὅμως νὰ
διορθωθῆ τὸ παράπαν ἡ κατά-
στασις! Τί συμβαίνει;

Ἡ Κύπρος εἶναι κατ' ἔξοχὴν
χώρα γεωργικὴ μὲ τάσιν νὰ γί-
νῃ ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανικὴ
ἐπίσης περισσότερον παρ' ὅ,τι
εἶναι σήμερον. Πρέπει λοιπὸν
νὰ μορφωθοῦν ἀνθρώποι, οἱ ὅ-
ποιοι νὰ γίνουν οἱ κυριώτεροι
μοχλοὶ καὶ νὰ ἡ γ η θ ο ὦ ν τῶν
(Συνέχεια εἰς τὴν 3ην σελίδα.)

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ
ΤΗΝ ἘΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Η ΑΣΦΑΛΤΟΣΤΡΩΣΙΣ ΤΩΝ
ΕΞΩ ΤΩΝ ΤΕΙΧΩΝ ΟΔΩΝ

Ἄλλὰ ἄλλοίμονον εἰς τὴν
χώραν, τῆς ὁποίας ἡ νεότης,
ἐπειδὴ δυσπιστεῖ πρὸς τὴν
ἀξίαν τῆς μορφώσεως, δὲν ἔ-
χει αὐτοπεποίθησιν, ἔφασιν διὰ
δραῖσιν, ὄνειρα ὠραία κ' ἐλ-
πίδας μεγάλας διὰ τὴν πραγ-
μάτων τῶν!

«Θαμελιώδης ὄρος καλῆς
μορφώσεως, γράφει Ἕλλην
παιδαγωγός, εἶναι ἡ ἔκουσις,
ἡ αὐθόρμητος συμμετοχὴ τοῦ
παιδιοῦ εἰς τὴν μόρφωσιν του.
Ἐπιτυγχάνεται δὲ ἡ αὐθόρμη-
τος συμμετοχὴ του ἂν τοῦ
δοθῇ ἡ εὐκαιρία ν' ἀναγνω-
ρίσῃ τὰς κλίσεις του καὶ τὰς
ψυχικὰς του προδιαθέσεις, ἂν
τοῦ δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ γνω-
ρίσῃ τὰς ἀξίας καὶ τὰ ἀγα-
θὰ τοῦ πολιτισμοῦ τοῦ συγ-
χρόνου καὶ τῶν πολιτισμῶν, ἀπὸ
τοὺς ὁποίους ἀπέρρευσεν ὁ ση-
μερινός, ἂν τοῦ ἐπιτραπῇ καὶ ἂν
βοηθηθῇ ν' ἀσχοληθῇ εἰδικῶς
μὲ ἐκείνο τὸ ἀγαθὸν τοῦ πο-
λιτισμοῦ, πού τοῦ καθορί-
ζουν ὁ φυσικός καὶ ψυχικός
του προκαθορισμός, αἱ κλίσεις
του καὶ τὰ ἐνδιαφέροντά τ' υ.
Ἡ αὐτόνομος αὕτη μόρφωσις,
πού προσδιορίζει ὁ ἔμφυτος προ-
καθορισμός τοῦ παιδιοῦ θὰ ἐ-
πιτύχῃ, ἂν μεταρρυθμισθῶν
ἐκ βάρων τόσοσιν ἢ ὀργάνωσις
τῆς Παιδείας, ὅσον καὶ τὰ
προγράμματα τῶν σχολείων καὶ
ἂν προσαρμοσθῇ πρὸς τὴν
αὐτόνομον ταύτην μόρφωσιν
τόσον τὸ διδακτικόν μέρος κύ-
στημα, ὅσον καὶ ἡ ἐπαγγελ-
ματικὴ προπαρασκευὴ τοῦ δι-
δακτικοῦ προσωπικοῦ τῶν scho-
λείων».

Ἀνάγκη λοιπὸν νὰ ὑπάρ-
ξῃ ἓν ὠρισμένον πρόγραμμα,
ἓν ὠρισμένον σχέδιον, ἐπὶ τοῦ
ὁποίου νὰ ἐδραιωθῇ στερεῶς
καὶ νὰ βαδίσῃ ἀσφαλῶς ἡ Μέ-
ση Παιδεία τῆς Κύπρου.
Αὐταὶ αἱ καθ' ἑκάστην, δι-
κὴν μανιτροῶν, ἀναφύονται

Ἀξιότιμε Κύριε Διευθυντά,

Εἰς ἀπάντησιν τῶν δημοσιευθει-
σῶν ἐπιστολῶν εἰς ἑτέραν πρωτὴν
ἐφημερίδα τῆς Λευκωσίας, ὑπὸ ἡ
μερομηνίαν 31 Δεκεμβρίου 1938
καὶ 12 Ἰανουαρίου 1939, μὲ τὰς
ὑπογραφὰς «Ἐνδιαφερόμενος δη-
μότης» καὶ «Ἐξω τῶν τειχῶν πο-
λίτης», ἀναφερόμενων εἰς ἐκφρα-
σθεῖσαν ἐν τῇ «Ἐλευθερίᾳ» γνώ-
μην μου, κατόπιν σχετικῆς ἐρω-
τήσεως τῆς συντάξεως, ἐν σχέσει
μὲ τὸ ζήτημα τῆς ἀσφαλτοστρώσε-
ως τῶν ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς πό-
λεως δ' ὧν, ἔγω νὰ εἶπω τὰ ἑξῆς:

Λυποῦμαι, διότι δὲν δύναμαι νὰ
ἐπιτεθῶ περισσότερον ἐπὶ τοῦ
ζητήματος τούτου, δεδομένου ὅτι
ἐξέφρασα ἀπλῶς μίαν γνώμην, ἡ
τις, εἰρήσθω ἐν παρόδῳ, εἶναι ἐ-
ναντίον τῶν ἀτομικῶν μου συμ-
φερόντων. Διότι καὶ ἐγὼ τυγχάνω
κάτοχος οἰκοπέδων ἔξω τῶν τει-
χῶν καὶ κατὰ συνέπειαν θὰ ἐπι-
βαρυνόμην διὰ τὴν δαπάνην τῆς
ἀσφαλτοστρώσεως, ἐὰν ἐφημερόζον
το οἱ σχετικαὶ διατάξεις τοῦ ὑπ'
ἀριθμὸν 25 τοῦ 1927 Νόμου, πα-
ράγραφος 8, ὑποδιαίρεισις 4, δυ-
νάμει τῶν ὁποίων ἡ Κυβερνητι-
κὴ Ἐπιτροπὴ Οἰκοδομῶν ἔχει τὸ
δικαίωμα νὰ ἐπιβάλῃ τὴν κατα-
σκευὴν τῶν ὁδῶν τούτων, ἐπιβα-
ρυνομένων τῶν ἰδιοκτητῶν διὰ τῆς
δαπάνης.

Παρὰ τὴν ὑπαρξίν, ἐν τούτοις,
τοῦ ἀνωτέρου Νόμου, ὅστις ρίπτει
ὄλον τὸ βάρος τῆς ἐπιστρώσεως
τῶν ὁδῶν αὐτῶν εἰς τοὺς ἰδιοκτη-
τὰς τῶν ἐκτὸς τῶν τειχῶν οἰκῆ
μάτων, προτίθεμαι ὅπως θέωω τὸ
ζήτημα ἐνώπιον τοῦ Δημοτικοῦ
Συμβουλίου, οὐδὲν ὅμως ἐμποδί-
ζει τοὺς ἐνδιαφερομένους—καὶ οὐ
τὸ φρονῶ ὅτι θὰ εἶναι ἡ καλύτερα
λύσις—ὅπως διὰ μ' αἰτήσεώς
των πρὸς τὸ Δημ. Συμβούλιον Λευ-
κωσίας ζητήσουσιν παρ' αὐτοῦ νὰ ἐ-
σιληφθῇ ἀμέσως τοῦ ζητήματος
καὶ λάβῃ ἀπόφασιν συνάδουσαν
τόσον πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις καὶ τὰ
δικαιολογημένα αὐτῶν παράπονα,
ὡς φορολογουμένων δημοτῶν, ὅσον
καὶ πρὸς τὴν οἰκονομικὴν δυνα-
μικότητα τοῦ Δήμου.

Ὅσον ἀφορᾷ ἐμὲ τοῦλάχιστον
θὰ καταβάλω πᾶσαν κατὰ τὸ δυ-
νατὸν προσπάθειαν ὅπως ἐξευρε-
θῇ ἡ ἀρμόζουσα δίκαια λύσις.

Διατελῶ μετ' ἐξαιρέτου τιμῆς
ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΤΣΑΓΓΑΡΙΔΗΣ
Ἀρχιτέκτων
καὶ Δημοτ. Σύμβουλος
Λευκωσία, τῇ 14 Ἰανουαρίου 1939.